

Sygn. akt IV U 362/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 16 grudnia 2021 roku

Sąd Rejonowy IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Toruniu

w składzie: Przewodniczący: Sędzia Alina Kordus-Krajewska

Protokolant: sekr.sąd. Michał Ziółkowski

po rozpoznaniu w dniu 16 grudnia 2021 roku

sprawy z odwołania B. K.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o odszkodowanie z tytułu wypadku przy pracy w gospodarstwie rolnym

w związku z odwołaniem od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 11 czerwca 2021 roku

I. Zmienia zaskarżoną decyzję z dnia 11 czerwca 2021r. w ten sposób, że przyznaje od Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego na rzecz ubezpieczonej B. K. kwotę 4854 zł (cztery tysiące osiemset pięćdziesiąt cztery złote) tytułem jednorazowego odszkodowania.

Sędzia Alina Kordus-Krajewska

Sygn. akt IV U 362/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 11 czerwca 2021 r. Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił ubezpieczonej prawa do jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej nie uznając zdarzenia, któremu uległa ona w dniu 8 lutego 2021 r. za wypadek przy pracy rolniczej.

Ubezpieczona B. K. odwołała się od decyzji, wnosząc o jej zmianę w ten sposób, że sąd przyzna ubezpieczonej prawo do jednorazowego odszkodowania.

W uzasadnieniu odwołania, ubezpieczona powołała się na treść z art. 10 ust 1 pkt 1 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (t.j. Dz.U 2015/704), zgodnie z którym jednorazowe odszkodowanie przysługuje ubezpieczonemu, który doznał stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu wskutek wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej. Jednorazowe odszkodowanie nie przysługuje ubezpieczonemu, jeżeli spowodował wypadek umyślnie albo wskutek rażącego niedbalstwa (art. 10 ust. 2 pkt 1 tejże ustawy). Ubezpieczona wskazała na definicję wypadku przy pracy rolniczej i zwróciła uwagę, że w sprawie ocenić należy, czy wykonywała czynności „związane z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostające w związku z wykonywaniem tych czynności”. Ubezpieczona podała, że na podstawie art. 6 pkt 3 ustawy przez działalność rolniczą rozumie się działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej. Działalność rolnicza stanowi zatem rodzaj działalności wytwórczej, zmierzającej do wytwarzania produktów pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego. Sam termin „działalność” ujmuje się przy tym jako „ogół działań, czynności, starań podejmowanych w określonym celu, zakresie; pracę, aktywność, działanie” (zob. Słownik współczesny języka

polskiego, pod red. B. Dunaja, Warszawa 2001,1.1, s. 217). Działalność rolniczą pojmować zdaniem B. K. więc, trzeba jako zbiór pewnych czynności, określoną aktywność ludzką, ukierunkowaną na uzyskanie wskazanego normatywnie efektu produkcyjnego. Prowadzenie określonego rodzaju działalności oznacza niewątpliwie podejmowanie tych wszystkich czynności, które na daną działalność się składają, a więc czynności, które ją tworzą, w których działalność ta się realizuje. Prowadzenie działalności nie wyczerpuje się jednak tylko w tych czynnościach. Prowadzenie działalności to także czynności umożliwiające lub ułatwiające jej rozpoczęcie i kontynuowanie, bez których działalności tej nie można prowadzić ani rozwijać. W przypadku działalności rolniczej byłyby to zatem obok czynności strictly produkcyjnych (tj. czynności bezpośrednio prowadzących do uzyskania produktów roślinnych lub zwierzęcych), także wszelkie czynności w sposób naturalny i celowy łączą się z tą działalnością. Ubezpieczona podkreśliła, że pośliznęła się na chodniku w trakcie jego odśnieżania. Chodnik ten prowadzi od bramy gospodarstwa przez wejście do budynku mieszkalnego a dalej ciągnie się do budynków gospodarczych, kompostownika oraz piwnicy. Ubezpieczona podała, że prowadzi gospodarstwo rolne w zakresie hodowli kur, regularnie więc ona czyści i dezynfekuje kurniki, klatki i gniazda, rozkłada ściółkę, usuwa z podłogi nieczystości, napełnia karmniki i poidła, sprawdza stan zdrowia ptactwa i usuwa ze stada osobniki słabe, chore lub martwe, wybiera i waży kurczęta, sporządza raporty dotyczące hodowli, nadzoruje dopływ wody do picia, oświetlenie i systemy wentylacyjne. Wszystkie te czynności wykonywane są regularnie i wymagają one zachowania drożności ciągów komunikacyjnych pomiędzy budynkiem mieszkalnym a kurnikiem. Niewątpliwie więc prace porządkowe dotyczące tych ciągów mieszczą się w ocenie ubezpieczonej, w kategorii czynności pozostających w związku z wykonywaniem czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej. Bez nich bowiem nie jest możliwe bezpieczne i efektywne wykonywanie czynności strictly rolniczych. Ubezpieczona podkreśliła, że KRUS na swoich stronach internetowych zaleca odśnieżanie i posypywanie piaskiem ciągów komunikacyjnych na terenie gospodarstwa a nawet organizuje szkolenia dla rolników w których akcentuje wagę tych czynności dla zapewniania bezpieczeństwa w gospodarstwie rolnym. Niezrozumiałe dla ubezpieczonej jest więc obecnie odmawianie ubezpieczonej wypłaty świadczenia przy zaistnieniu wypadku przy pracach tego rodzaju.

W ocenie ubezpieczonej, nie ma też wątpliwości że zdarzenie ma cechy wypadku. Zewnętrzną przyczyną sprawczą wypadku przy pracy może być każdy czynnik pochodzący spoza organizmu poszkodowanego zdolny w istniejących warunkach - wywołać szkodliwe skutki. Przyczyną zewnętrzną może być zatem nie tylko narzędzie pracy, maszyna, siły przyrody, ale także praca i czynności samego poszkodowanego np. potknięcie (w tym przypadku z uwagi na nierówność podłogi), niefortunny odruch czy też podniesienie przez pracownika w czasie pracy znacznego ciężaru, które doprowadziło do nagłego uszkodzenia organizmu w takim stopniu, że pracownik stał się niezdolny do pracy (por.: wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 listopada 2008 r I UK 96/08 Lex nr 678010; wyrok SN z dnia 18 sierpnia 2009 r. I PK 18/09 Lex nr 528154; wyrok SN z dnia 16 lutego 1997 r III PRN 55/76 OSP 1978/12/217). Jak podawała, w ukształtowanym już orzecznictwie sądowym wskazuje się, że typowym przykładem "nagłego zdarzenia" jest doznanie obrażeń w wyniku upadku i uderzenia o twarde przedmioty w miejscu pracy, zaś przyczyną zewnętrzną będzie przede wszystkim uraz mechaniczny (uderzenie), ale także uraz innego rodzaju, w tym także uraz doznany na skutek działania czynnika mechanicznego lub związku chemicznego (por. wyroki Trybunału Ubezpieczeń Społecznych z dnia 19 września 1958 r., T R III 149/58, OSPiKA z. 3 poz. 63; Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 1977 r., III PRN 50/76, OSNCP 1977 z. 10 poz. 193).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wnosił o oddalenie odwołania. Zdaniem organu, tylko wtedy zdarzenie można uznać za wypadek przy pracy rolniczej, jeżeli zająd jednocześnie trzy przesłanki : nagłość zdarzenia, zewnętrzność przyczyny i bezpośredni związek z pracą rolniczą. Organ wskazał, że z akt sprawy wynika, iż do spornego zdarzenia doszło w trakcie odśnieżania przez ubezpieczoną chodnika prowadzącego do budynku mieszkalnego. W związku z tym nie została w omawianym przypadku spełniona przesłanka związku zdarzenia z pracą rolniczą w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20.12.1990r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 2021 poz. 266) i organ nie znajduje podstaw do przyznania ubezpieczonej prawa do przedmiotowego świadczenia.

Sąd ustalił co następuje:

Ubezpieczona prowadzi gospodarstwo rolne, w ramach którego do wiosny 2021 r. hodowała około 30 kur. Hodowla kur obejmowała czyszczenie i dezynfekcję kurników, klatek i gniazd, rozkładanie ściółki, usuwanie z

podłogi nieczystości, napełnianie karmników i poidel, sprawdzanie stanu zdrowia ptactwa i usuwanie ze stada osobników słabych, chorych lub martwych, wybieranie i ważenie kurcząt, sporządzanie raportów dotyczących hodowli, nadzorowanie dopływu wody do picia, oświetlenie i systemy wentylacyjne.

Dowód: przesłuchanie ubezpieczonej B. K. – protokół elektroniczny z dnia 16 grudnia 2021 r. (od 00:01:38 do 00:17:36) – k. 38-39

B. K. w dniu 8 lutego 2021 r. odśnieżała ciągi komunikacyjne na podwórku gospodarstwa prowadzące od bramy głównej, przez chodnik przy budynku mieszkalnym, dalej chodnik prowadził do kurnika i budynków gospodarczych. W trakcie pracy, na poziomie budynku mieszkalnego przewróciła się i upadała na tył pleców.

Dowód:

- protokół ustalania okoliczności i przyczyn wypadku przy pracy w aktach KRUS – k. 1
- protokół przesłuchania poszkodowanego i świadka w katach KRUS- k. 6-7v
- protokół oględzin miejsca i przedmiotów związanych z wypadkiem w aktach KRUS- k. 10-12v
- przesłuchanie ubezpieczonej B. K. – protokół elektroniczny z dnia 16 grudnia 2021 r. (od 00:01:38 do 00:17:36) – k. 38-39

Ubezpieczona na skutek zdarzenia doznała złamania kostek goleni lewej. Schorzenie będące następstwem wypadku z dnia 8 lutego 2021 r. spowodowało długotrwały uszczerbek na zdrowiu w wysokości 6%- zgodnie z punktem 162A tabeli orzeczniczej (załącznik do rozporządzenia MPiPS z dnia 18 grudnia 2002 r. poz. 1974). W ustaleniu wysokości uszczerbku biegły wziął pod uwagę istniejące odchylenia od stanu prawidłowego w postaci ograniczenia ruchomości, zaników mięśniowych oraz zmian bliznowatych. Biegły ocenił, że stopień nasilenia tych zmian jest umiarkowany, co uzasadnia ocenę wysokości uszczerbku według wartości zbliżonej do środkowej wartości widełek przewidzianych w wymienionym punkcie.

Dowód: opinia biegłego – k. 18-19v

Sąd zważył, co następuje:

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił w oparciu o dokumentację zawartą w aktach KRUS, a także zeznań ubezpieczonej, którym nadano przymiot wiarygodności.

Przesłuchanie ubezpieczonej było logiczne i spójne. Wprawdzie ubezpieczona powoływała się na doznanie wypadku w trakcie prowadzonej działalności rolniczej w postaci hodowli kur, a z protokołu oględzin miejsca zdarzenia wynikało, że taka działalność w momencie wizji lokalnej dokonanej przez KRUS nie miała już miejsca, to jednak ubezpieczona w sposób rzeczony wyjaśniła, że w dacie wypadku kury były w gospodarstwie. Kury zostały wybite z uwagi na komunikaty Sanepidu odnośnie szerzenia się ptasiej grypy. Powyższe okoliczności nie były kwestionowane przez organ rentowy. Między wypadkiem, a oględzinami miejsca zdarzenia, upłynął 2 i pół miesięczny okres czasu, w którym realnie mogło dojść do wybicia 30 kur (protokół z dnia 28 kwietnia 2021 r.).

Sąd uznał za miarodajną opinię sądowo-lekarską, ponieważ była ona logiczna, spójna, a także udzielała dokładnych odpowiedzi na pytania sformułowane w tezie postanowienia dopuszczającego ten dowód. Biegły swoje stanowisko sformułował po zapoznaniu się ze zgromadzoną w aktach sprawy dokumentacją i po przeprowadzeniu stosownych badań podmiotowych i przedmiotowych, na podstawie których uzyskał wiedzę na temat stanu zdrowia ubezpieczonej oraz dysfunkcji spowodowanych wypadkiem. Biegły wyjaśnił także w sposób wystarczająco szczegółowy i przekonywający jakiego urazu doznała wnioskodawczyni, na czym polega wywołana przez dysfunkcja, a także jak należy zakwalifikować powstały w ten sposób uszczerbek i jaka jest jego wysokość.

Istota sporu sprowadzała się w sprawie do zagadnienia, czy zdarzenie jest wypadkiem przy pracy rolniczej i jaki ewentualnie uszczerbek powstał u ubezpieczonej na skutek tego wypadku.

Zgodnie z przepisem art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz. U. 1998, nr 7, poz. 25) za wypadek przy pracy rolniczej uważa się nagłe zdarzenie wywołane przyczyną zewnętrzną, które nastąpiło podczas wykonywania czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostających w związku z wykonywaniem tych czynności:

- 1) na terenie gospodarstwa rolnego, które ubezpieczony prowadzi lub w którym stale pracuje, albo na terenie gospodarstwa domowego bezpośrednio związanego z tym gospodarstwem rolnym lub
- 2) w drodze ubezpieczonego z mieszkania do gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt 1, albo w drodze powrotnej, lub
- 3) podczas wykonywania poza terenem gospodarstwa rolnego, o którym mowa w pkt 1, zwykłych czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej albo w związku z wykonywaniem tych czynności, lub
- 4) w drodze do miejsca wykonywania czynności, o których mowa w pkt 3, albo w drodze powrotnej.

Należy zatem ocenić, czy ubezpieczona wykonywała czynności „związane z prowadzeniem działalności rolniczej albo pozostające w związku z wykonywaniem tych czynności”. Na podstawie art. 6 pkt 3 ustawy przez działalność rolniczą rozumie się działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej. Działalność rolnicza stanowi zatem rodzaj działalności wytwórczej, zmierzającej do wytwarzania produktów pochodzenia roślinnego lub zwierzęcego. Sam termin „działalność” ujmuje się przy tym jako „ogół działań, czynności, starań podejmowanych w określonym celu, zakresie; pracę, aktywność, działanie” (zob. Słownik współczesny języka polskiego, pod red. B. Dunaja, Warszawa 2001, t. I, s. 217). Działalność rolniczą pojmować więc trzeba jako zbiór pewnych czynności, określoną aktywność ludzką, ukierunkowaną na uzyskanie wskazanego normatywnie efektu produkcyjnego.

Prowadzenie określonego rodzaju działalności oznacza niewątpliwie podejmowanie tych wszystkich czynności, które na daną działalność się składają, a więc czynności, które ją tworzą, w których działalność ta się realizuje. Prowadzenie działalności nie wyczerpuje się jednak tylko w tych czynnościach. Prowadzenie działalności to także czynności umożliwiające lub ułatwiające jej rozpoczęcie i kontynuowanie, bez których działalności tej nie można prowadzić ani rozwijać. W przypadku działalności rolniczej byłyby to zatem obok czynności strictly produkcyjnych (tj. czynności bezpośrednio prowadzących do uzyskania produktów roślinnych lub zwierzęcych), także wszelkie czynności w sposób naturalny i celowy łączą się z tą działalnością. Uznać za takie czynności trzeba czynności wstępne przygotowujące działania produkcyjne (przygotowanie sprzętu rolniczego do eksploatacji), czynności następujące po tych działaniach (np. prace porządkowe), czynności zachowawcze (naprawa i konserwacja urządzeń rolniczych), inwestycyjne (np. zakup nowego sprzętu) oraz inne działania sprzyjające utrzymaniu poziomu produkcji lub jej rozwojowi (np. starania o kredyt inwestycyjny).

W ocenie sądu, w toku postępowania wykazane zostało, wbrew twierdzeniom organu, że wypadek którego doznała ubezpieczona pozostawał w związku z wykonywaniem czynności związanych z prowadzeniem działalności rolniczej. Jak wynika z przesłuchania ubezpieczonej, w dniu wypadku miała ona na celu odśnieżenie ciągów komunikacyjnych usytuowanych na terenie gospodarstwa rolnego, ciągnących się od bramy wjazdowej, poprzez teren przed budynkiem mieszkalnym, aż po kurniki i pomieszczenia gospodarcze. Z uwagi jednak na przewrócenie się na chodniku przed domem, prace te nie zostały ukończone. Bezsprzecznie zdaniem sądu, odśnieżenie chodników i dróg prowadzących przez gospodarstwo rolne, pozwalające na bezpośrednie i niezakłócone przemieszczanie się po gospodarstwie w celu prowadzenia na nim działalności i wykonywania związanych z tym czynności, jest niezbędne w celu zapewnienia poprawności działania takiego gospodarstwa. Jak podała ubezpieczona, prowadząc hodowlę kur codziennie musiała dokonywać niezbędnych czynności w postaci czyszczenia i dezynfekcji kurników, klatek i gniazd, rozkładanie ściółki,

usuwanie z podłogi nieczystości, napełnianie karmników i poidel, sprawdzanie stanu zdrowia ptactwa i usuwanie ze stada osobników słabych, chorych lub martwych, wybieranie i ważenie kurcząt, sporządzanie raportów dotyczących hodowli, nadzorowanie dopływu wody do picia, kontroli oświetlenia i systemów wentylacyjne. Umożliwienie dojścia do kurnika w celu wykonania tych działań niezaprzeczalnie jest związane z prowadzeniem działalności rolniczej.

Marginalnie wskazać trzeba, że aktualnie ubezpieczona nie prowadzi już hodowli kur, jednak zdaniem sądu wykazała, że prowadziła ją w momencie wypadku. Tych faktów nie podważył organ rentowy.

W świetle przedstawionych okoliczności, Sąd uznał zdarzenie z dnia 8 lutego 2021 roku za wypadek w związku z prowadzoną działalnością rolniczą, w okolicznościach nie pozbawiających ubezpieczonej prawa do świadczenia. Dlatego też Sąd - na mocy art. 10 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników – zmienił decyzję organu rentowego, przyznając ubezpieczonej odszkodowanie w kwocie z tytułu 6 % uszczerbku na zdrowiu.

Za podstawę obliczenia kwoty odszkodowania Sąd przyjął art. 13 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. 1998, nr 7, poz. 25) w związku z § 1 Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 maja 2007 r. w sprawie określenia wysokości jednorazowego odszkodowania z tytułu wypadku przy pracy rolniczej lub rolniczej choroby zawodowej oraz zasiłku chorobowego, który w dacie wydania decyzji KRUS przewidywał odszkodowanie w wysokości 809 złotych za każdy procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu.

Sąd miał na uwadze, że w myśl art. 52. 1. w sprawach nieuregulowanych w ustawie stosuje się odpowiednio przepisy ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, a ponadto: 2) do przyznawania świadczeń z ubezpieczenia i do ich wypłaty stosuje się odpowiednio przepisy regulujące przyznawanie i wypłatę odpowiednich świadczeń przysługujących pracownikom i członkom ich rodzin.

Zgodnie z art.12 ust.5 w związku z art. 14 ust.9 ustawy z dnia 30.10.2002r. o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych(Dz. U. Nr 199, poz.1673 ze zm.) wysokość odszkodowania ustala się według wysokości kwot jednorazowych odszkodowań obowiązujących w dacie wydania decyzji.